

Submorfeminė daryba lietuvių neologijoje: leksinių kontaminantų formavimosi dėsningumai

Gabrielė Brazaitytė

Vilniaus universitetas, Filologijos fakultetas
El. paštas: gabriele.brazaityte@ff.fstud.vu.lt
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7474-3826>
ROR: <https://ror.org/03nadee84>

Santrauka. Straipsnyje nagrinėjami leksinių kontaminantų – žodžių, sudarytų nemorfemiškai jungiant bent du žodžius – formavimosi dėsningumai lietuvių kalboje. Nors tradiciniu požiūriu kontaminantai (maišiniai) dariniais nelaikomi, remiantis tyrimo metu suformuluotais fonetiniais kontaminantų formavimosi dėsningumais, siūloma kontaminantus laikyti sistemiškai motyvuotais vienetais, galimais įtraukti į bendrą žodžių darybos sistemą. Tyrimo tikslas – struktūriniu požiūriu išnagrinėti *Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyne* užfiksuotus leksinius kontaminantus ir nustatyti fonetinius jų formavimosi dėsningumus. Tyrimo metu nustatyta, kad kontaminantai dažniausiai formuojami dviem būdais: sanklotos (kai grafemos sutampa) ir suvedimo (kai dėmenys jungiami be grafinės ir fonetinės sanklotos). Kontaminantų formavimosi motyvacija – panašumas į žodį prototipą (antrąjį kontaminanto dėmenį), nulemiantį kontaminanto skiemenų skaičių, kirčiavimo paradigmą, skiemenų struktūrą. Pastebėta ir lūžio taško – ribos, kurioje nemorfemiškai jungiami du dėmenys, – dėsningumų: pirmasis dėmuo dažniausiai lūžta prieš kirčiuotą antrojo dėmens skiemenį. Atsižvelgiant į skiemens ribas, pirmasis pradinis žodis dažniausiai lūžta ties prataro ir branduolio riba, antrasis – ties skiemens riba. Ties branduolio–įstaro riba lūžio taškas įvyksta itin retai, nes ši skiemens dalis sudaro rimą, reikšmingą žodžio skambesui ir atpažinimui. Tai leidžia daryti prielaidą, kad kontaminantų formavimasis, priešingai nei manyta iki šiol, yra dėsningas, paremtas lietuvių kalbos fonotaktiniais dėsningumais ir siekiu išlaikyti žodžio atpažįstamumą. Taigi, nors kontaminantai neturi tradicinei žodžių darybai būdingų bruožų, priešingai nei manyta iki šiol, yra dėsningi, todėl svarstyti kaip integrali žodžių darybos sistemos dalis.

Raktažodžiai: leksinė kontaminacija, kontaminantai, žodžių daryba, TRACE modelis

Submorphemic Word Formation in Lithuanian Neology: Patterns in the Formation of Lexical Blends

Summary. The article examines the formation patterns of lexical blends—words created by non-morphemically combining at least two words—in the Lithuanian language. Although traditionally blends are not considered derivational formations, the phonetic regularities identified in this study suggest that blends are systematically motivated units that may be integrated into the general word-formation system. The aim of the study is to structurally analyze lexical blends recorded in the Database of Lithuanian Neologisms and to determine the phonetic regularities that govern their formation. The study reveals that blends are typically formed in two ways: through overlap (when phonemes from both source words coincide) and through concatenation (when the components

Received: 2025-07-22. Accepted: 2025-11-03

Copyright © 2025 Gabrielė Brazaitytė. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence (CC BY), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

are joined without phonemic overlap). The formation of blends is motivated by similarity to a prototype word—most often the second component—which determines the syllable count, stress pattern, and syllable structure of the blend. Regularities in breakpoint placement—the non-morphemic boundary where the two source words are joined—were also identified: the first source word most frequently breaks at the onset–nucleus boundary, while the second breaks at the syllable boundary. These findings suggest that blends are formed in accordance with Lithuanian phonotactic constraints and with the aim of preserving recognizability. Breakpoints at the nucleus–coda boundary are avoided, as the nucleus and coda form the rhyme, which is crucial to a word's sound and recognizability. Thus, although lexical blends lack the morphemic structure typical of traditional word-formation, the study demonstrates that they follow consistent phonetic patterns and should therefore be considered a potential part of the word-formation system.

Keywords: lexical blending, lexical blends, word formation, the TRACE model of speech

1. Įvadas

Lietuvių kalbotyroje žodžių daryba suvokiama morfologiškai (Urbutis 2009, 347). Pasak Vinco Urbučio, dariniaais laikomi žodžiai, su kitais žodžiais sudarantys darybos opoziciją (2009, 81). Ją nustatyti neretai padeda darybos tipui artimi kriterijai: darybos pamatas, darybos formantas, darybos reikšmė. Tačiau esama leksikos vienetų, paliekamų už darybos sistemos ribų, neatsižvelgiant į tai, kad minėti žodžiai nėra paprastieji – turi darybos pamatą, nors ir netipinį, todėl gali būti laikomi dariniaais. Vieni iš jų – leksiniai kontaminantai (angl. *lexical blends*) – žodžiai, sudaryti nemorfemiškai jungiant bent du žodžius (Murmulaitytė 2018, 61, Juhasz et al. 2016, 281) ir abiems patiriant sutrumpėjimą arba dalinę sanklotą (Gries 2006, 536). Minėti netipiniai dariniai darybos sistemai nepriskiriami todėl, kad lietuvių kalbotyroje neegzistuoja submorfeminės žodžių darybos¹ sąvoka ir ją apibrėžiančių požymių rinkinys.

Lietuvių kalbotyroje tikslą netipinius darybos būdus integruoti į bendrą darybos sistemą kėlė Antanas Smetona (2020). Pasak mokslininko, daryboje dalyvauja ne tik morfemos, bet ir semantiškai atpažįstamos sutrumpėjusios žodžio dalys (2020, 5). Siekdamas įtraukti submorfeminius darinius į bendrą darybos sistemą, mokslininkas siūlė plėsti darybos reikšmės sampratą, darybos reikšmės paskirtį skaidant į tris funkcijas: kintanti leksinė reikšmė, gramatinė reikšmė, ekonomijos reikšmė (2020, 6). Plačiau morfemų ribų neatitinkančių darinių integravimo į bendrą žodžių darybos sistemą klausimas lietuvių kalbotyroje nebuvo tyrinėtas.

Iš netipinių darybos būdų labiausiai tyrinėjami leksiniai kontaminantai. Stefan'as Th. Gries'as (2004, 2006), remdamasis kognityvinės lingvistikos principais, analizavo kontaminantų struktūros motyvą ir dėsningumus, Natalia Baliaeva (2013, 2014, 2018, 2019) tyrė ir sistemino kontaminantų darybą, semantiką (2020). Tyrinėjamas ir kontaminacijos, kaip kalbinio kūrybingumo, reiškinys (Lefilliâtre 2019). Lietuvoje iš istorinės perspektyvos kontaminantus tyrė Birutė Kabašinskaitė (1998), synchroniniu požiūriu kontaminantus tirti pradėjo Rita Miliūnaitė (2014), tyrimus nuosekliai tęsia mokslininkės Daiva Murmulaitytė

¹ Sąvoka submorfeminė žodžių daryba pasiskolinta iš I. Fandrych darbų ir reiškia morfemos ribų nepaisantį (už morfemą didesnę arba mažesnę) vienetą (Fandrych 2008, 103). Sąvokos tinkamumas svarstytinas.

ir Agnė Aleksaitė. Miliūnaitė analizavo kontaminantų atsiradimo priežastis, šaltinius, sandaros ir funkcionavimo ypatumus (2014), analizavo žodžių darybą su atskalomis (2023). Murmulaitytė tiria kontaminantų darybos tendencijas (2018), kontaminantų ir dezintegracinių darinių santykį (2020), Aleksaitė (2021) kontaminantus tiria kilmės, struktūros, formavimosi būdo aspektais (2021), nagrinėta ir naujų žodžių radimosi sąsaja su aktualijomis: pandemija ir Rusijos karu prieš Ukrainą (Aleksaitė, Urnėžiūtė 2020). Mokslininkų darbuose analizuotas naujažodžių radimosi, kaip kalbos atsinaujinimo, reiškinys, neologizmų darybos tendencijos (Aleksaitė 2019). Živilė Nemickienė ir Eglė Navickaitė (2023) išsamiai ištyrė fonetinius kontaminantų formavimosi požymius, tačiau formaliojo darybos dėsningumų aprašo, galinčio padėti integruoti kontaminantus į bendrą darybos sistemą, kol kas nėra. Taigi, šio **tyrimo tikslas** – ištirti ir suformuluoti vienam iš netipinių darybos būdų – leksinei kontaminacijai – būdingus formavimosi dėsningumus. Tikslui pasiekti keliami šie **uždaviniai**: remiantis Lietuvos ir užsienio mokslininkų tyrimais, struktūriniu požiūriu (atsižvelgiant į skiemens ribas, kirčiavimo paradigmą, dėmenų poziciją, dėmenų lūžio tašką) išanalizuoti *Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyne* iki 2025 metų vasario 17 dienos surinktus 257 savos kilmės leksinius kontaminantus, aprašyti fonetinius jų formavimosi dėsningumus, pasiūlyti teorinį kontaminantų formavimąsi ir atpažįstamumą paaiškinantį modelį.

2. Duomenys ir metodai

Tyrimo metu analizuoti iki 2025 m. vasario 17 d. *Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyne* užfiksuoti 257 savos kilmės kontaminantai.

Tyrimo metu taikyti keli lingvistinės analizės metodai. Analitinis aprašomasis metodas naudotas remiantis lietuvių ir užsienio mokslininkų darbais aptariant teorinį tyrimo pagrindą, kontaminantų sampratą bei jų darybos požymius. Struktūrinė analizė taikyta kontaminantus analizuojant struktūriniu požiūriu: identifikuojant jų formavimosi būdą (sanklota ar suvedimas; žr. 5 psl.), dėmenų lūžio taškus, skiemenų struktūrą ir kirčiavimo paradigmą. Kiekybinė analizė taikyta siekiant statistškai įvertinti kontaminantų pasiskirstymą pagal minėtus parametrus: kontaminantai pagal formavimosi tipus, grafemų sutapimo atvejai, dėmenų skiemenų tipai, pradinių žodžių tarpusavio bei kiekvieno iš pradinių žodžių ir kontaminanto Daiso (angl. *Dice*) koeficientas, kontaminantuose išlikusios pradinių žodžių procentinės dalys. Siekiant interpretuoti kontaminantų atpažįstamumo mechanizmą ir paaiškinti jų formavimąsi kaip psicholingvistinį reiškinį, pasitelktas TRACE kalbos atpažinimo modelis, leidžiantis paaiškinti kontaminantų formavimosi ir recepcijos procesą.

Duomenų analizė vyko keliais etapais. Pirmiausia kontaminantai suskirstyti į dvi grupes pagal formavimosi tipą: sanklotos (130 atvejų) ir suvedimo (127 atvejai). Siekiant nustatyti, kokios įtakos kontaminanto formavimuisi turi dėmenų panašumas, apskaičiuotas pradinių žodžių tarpusavio bei pradinių žodžių ir kontaminanto Daiso koeficientas (žr. 6 psl.). Atlikta struktūrinė kontaminantų analizė: suskaičiuotas kontaminanto ir jo dėmenų skiemenų skaičius, palygintos skiemenų struktūros, kirčiavimo paradigmą lemiantys

veiksniai. Siekiant rasti kontaminanto lūžio taško dėsningumą, tirta, kur skiemens ribose (prataro–branduolio, branduolio–ištaro ir skiemens riboje) lūžta skirtingų tipų kontaminantų pradiniai žodžiai. Galiausiai apskaičiuota kontaminante išlikusi kiekvieno pradinio žodžio procentinė dalis ir suformuluoti kontaminantų formavimuisi būdingi dėsningumai.

3. Kontaminantų struktūra

Į lietuvių kalbos darybos sistemą leksiniai kontaminantai neįtraukiami, nes neatitinka darybos tipo, pagrindinio lietuvių kalbos darybos sistemos vieneto, reikalavimų (žodžiai padaryti iš tai pačiai kalbos daliai priklausančių pamatinių žodžių, turi formantą ir darybos reikšmę) (2009, 293–294). Urbučio teigimu, kontaminantų daryba taip pat yra chaotiška, nedėsninga, todėl, pasak jo, kontaminantai laikytini paprastaisiais, darybiškai nemotyvuotais žodžiais (2009, 355). Tačiau Lietuvos (Aleksaitė 2021; Nemickienė, Navickaitė 2023; Murmulaitytė 2018, 2020) ir užsienio (Balieva 2019, 2020; Gries 2004, 2006; Kelly 1989; Kubozono 1990) mokslininkai tiria kontaminantus ir įžvelgia tam tikrų jų darybos dėsningumą. Šiame straipsnyje kontaminantų formavimosi dėsningumai tiriami įvairiais aspektais: atsižvelgiant į kontaminantų struktūrą (suvedimas arba sanklota), sutampančių grafemų skaičių, darinio ir dėmenų skiemenų skaičių, dėmenų poziciją, skiemens struktūrą, dėmenų lūžio tašką, darinio ir dėmenų kirčiavimo paradigmas. Toliau straipsnyje plačiau aptariamas kiekvienas iš nurodytų aspektų.

Visų pirma, kontaminantų darybos dėsningumus rodo galimybė pagal struktūrą juos klasifikuoti į keletą tipų. Pagal dėmenų išsaugojimą kontaminantai Lietuvos ir užsienio mokslininkų (Aleksaitė 2021, 26–27; 2022, 175; Balieva 2014, 24) skirstomi į tokius, kuriuose sutrumpėja tik pirmas arba tik antras dėmuo, sutrumpėja abu dėmenys arba abu lieka nepakitę. Minėtus tipus būtų galima skirstyti į potipius², nurodančius, ar kontaminantas formuojasi **garsų susilieji**mo (**sanklotos**)³, kai abu darinio sandai turi sutampančių grafemų, ar **suvedimo**, kai darinys formuojamas be fonetinės sanklotos, imant pirmojo žodžio pradžią ir antrojo pabaigą, būdu. Pasak tyrėjų (Balieva 2019, 8) sutampančios grafemos gali būti vienas iš kontaminantų formavimosi lemiančių veiksnių, todėl toks klasifikacijos būdas, siekiant paaiškinti darybos dėsningumus, kontaminanto sandų lūžio tašką, straipsnio autorės manyta, papildytų ankstesnius klasifikacijos metodus.

Kalbant apie kontaminantų formavimosi principus, svarbios tampa ne tik grafemų, bet ir fonemų sąvokos. Nors šiuo metu kontaminantai dažniausiai tiriami ir klasifikuojami remiantis jų grafinėmis ypatybėmis, fonetiniai aspektai taip pat verti dėmesio. Esama kontaminantų, kurių formavimasis grindžiamas išimtinai fonetiniu panašumu, o ne grafine forma: *referendūmas* (< *referendumas* + *dūmas*), *skiepticizmas* (< *skiepų* + *skepticizmas*),

² Tipo ir potipio sąvokos vartojamos ne Urbučio pateikta darybos tipo, bet *Lietuvių kalbos žodyne* užfiksuota bendraja tipo, kaip daiktų grupės modelio, formos, pavyzdžio, reikšmės.

³ Sanklotos atvejai pateikiami 1 lentelėje. Susiliejančios grafemos pradinuose žodžiuose pažymėtos mėlyna spalva.

sūrprizas (< *sūris* + *siurprizas*), *žirnelistika* (< *žirnelis* + *žurnalistika*), *baslikas* < *baslys* + *paslikas*). Nors pagal savo struktūrą ir darybos dėsningumus šie dariniai galėtų būti priskirti anksčiau aptartiems kontaminantų tipams (žr. 1 lentelę), fonetiniu pagrindu formuojamų kontaminantų atvejai leidžia svarstyti apie atskiro tipo išskyrimą. Vis dėlto, siekiant metodiško ir nuoseklaus tyrimo, šiame darbe apsiribojama klasifikacija, pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. Kontaminantų klasifikacija pagal struktūrą

Suvedimas			Sanklota		
I dėmuo lieka nepakitęs, II trumpinamas	Trumpinama I dėmens dalis, II išlieka nepakitusi	Trumpinami abu dėmenys, jungiant I pradžią, II pabaigą	I dėmuo lieka nepakitęs, II sutrumpėja	I dėmuo sutrumpėja, II lieka nepakitęs	Abu dėmenys lieka nepakitęs
Meškafonas < meška + telefonas	Instapoezija < instagramas + poezija	Sveikoninė < sveikas + ligoninė	Žirnelistika < žirnelis + žurnal istika	Vaikštelė < vaikas + aikš -telė	Spatostogos < spa + atos -togos
Mūbilusis < mū + mobilusis		Šaltibarščista < šaltibarščiai + barista		Referendūmas < refe -rendūmas + dūmas Milijoninės < milijonas + Joninės	Taišku < tai + aišku

Ištyrus iki 2025 metų vasario 17 dienos *Lietuvių kalbos naujažodžių duomenyne* užfiksuotus kontaminantus, rasta 130 įvairių tipų sanklotos atvejų ir 127 suvedimo atvejai.

2 lentelė. Sutampančių grafemų skaičius

Sutampančių grafemų skč.	1	2	3	4	5
Atvejų skč.	74	29	22	4	1

Nors kontaminantus galima klasifikuoti struktūriniu požiūriu, o tai įrodo minėti dariniai nesant nenusėjamus, struktūrinė klasifikacija nepaaiškina jų formavimosi dėsningumų – matyti, kad suvedimo ir sanklotos būdais formuojamas beveik vienodas skaičius leksinių kontaminantų, o sanklotos atveju sutampančių grafemų skaičius dažniausiai itin mažas – vos viena grafema (žr. 2 lentelę). Taigi, siekiant detaliau ištirti kontaminantų formavimosi dėsningumus, nuspręsta išsamiau tirti kontaminantų fonetines ypatybes: būdingas skiemenų struktūras, prozodines ypatybes.

4. Dėmenų panašumas kaip darybos motyvacija

Daryba – sisteminis reiškiny, todėl, norint integruoti kontaminantus į darybos sistemą, reikia rasti, apibrėžti ir suformuluoti jų formavimąsi lemiančius dėsniumus. Akivaizdu, kad kontaminantų daryba nėra morfeminė, todėl reikia ieškoti fonetinių dėsniumų. Remiantis užsienio mokslininkų (Balieva 2019, 11; Gries 2006, 537) prielaidomis, kad kontaminantą sudarantys dėmenys turėtų būti grafiškai ir fonetiškai panašūs, panašumą nustatyti nuspręsta taikant Stefaño Th. Grieso (2004, 419) kontaminantų tyrimams pasiūlytą Daiso koeficientą. Daiso koeficientas lingvistikoje taikomas nustatyti, kaip artimai du leksiniai vienetai (žodžiai) arba sintaksinės struktūros (frazės ar sakinių konstrukcijos) yra susiję savo vartojimo kontekste. Daiso koeficientas skaičiuojamas lyginamus žodžius skirstant į bigramas – dviejų grafemų junginius – ir gautą rezultatą apskaičiuojant pagal formulę:

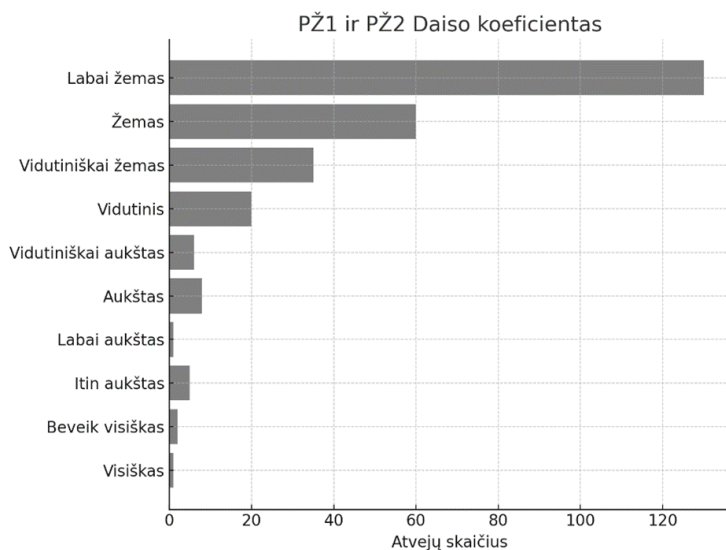
$$Dice = \frac{\text{Bendrų biogramų skaičius}}{\text{Biogramų skaičius žodyje 1} + \text{Biogramų skaičius žodyje 2}}$$

Pavyzdžiui, norint apskaičiuoti žodžių *kurjeris* ir *karjeristas* Daiso koeficientą, žodžiai suskirstomi į tokias bigramas: ku, ur, rj, je, er, ri, is (7 bigramos); ka, ar, rj, je, er, ri, is, st, ta, as (10 biogramų). Suskaičiuojamos bendros bigramos, šiuo atveju – rj, je, er, ri, is (5 sutampančios bigramos). Biogramų skaičių įstačius į koeficiento skaičiavimo formulę ($Dice = \frac{2 \times 5}{7+10} = \frac{10}{17}$), gaunamas koeficientas – $n = 0,588$. Kai dviejų elementų koeficientas lygus 0, elementai laikomi absoliučiai skirtingais, vienetui lygus koeficientas nurodo identišką sutapimą (žr. 3 lentelę). Taigi, kontaminantą *kurjeristas* sudarantys dėmenys, kurių koeficientas ($n = 0,588$), yra laikytini panašiais.

3 lentelė. Panašumo lygis pagal Daiso koeficientą

Koeficiento intervalas	Panašumo lygis
0,0–0,1	Labai žemas
0,1–0,2	Žemas
0,2–0,3	Vidutiniškai žemas
0,3–0,4	Vidutinis
0,4–0,5	Vidutiniškai aukštas
0,5–0,6	Aukštas
0,6–0,7	Labai aukštas
0,7–0,8	Itin aukštas
0,8–0,9	Beveik visiškasis
0,9–1	Visiškasis

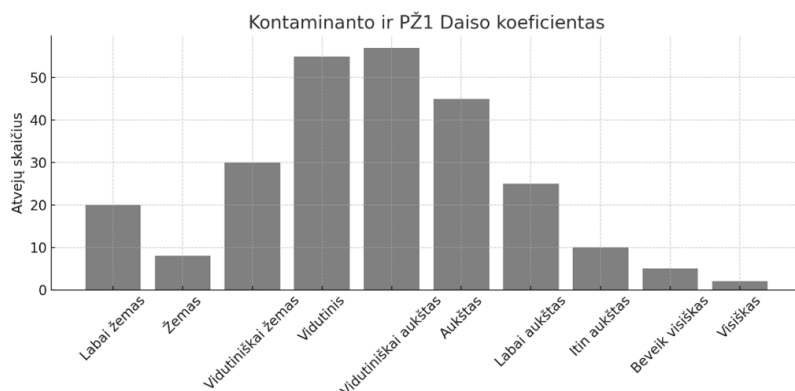
Pagal Daiso koeficientą apskaičiavus pradinių žodžių panašumą, paaiškėjo, kad didžioji dalis kontaminantų sudarančių pradinių žodžių tarpusavyje nėra grafiškai panašūs – pagal koeficiento lentelę 49 % kontaminantų yra sudaryti iš pradinių žodžių, pagal Daiso koeficientą priskirtinų labai žemo panašumo kategorijai (t. y. Daiso koeficientas lygus 0,0–0,1), 23,4 % – vidutiniškai žemo panašumo (žr. 1 diagramą). Vadinasi, fonetinis pradinių žodžių panašumas nėra būtinoji kontaminantų formavimosi sąlyga.

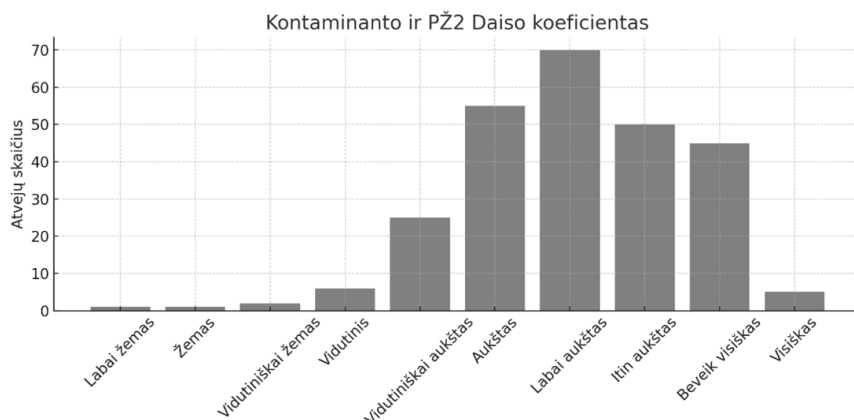
1 diagrama. PŽ1 ir PŽ2 Daiso koeficientas

Pastebėta, kad leksinių kontaminantų, kuriuose įvyksta sanklota, pradinių žodžių Daiso koeficientas yra didesnis (vidurkis apytiksliai $n = 0,179$) nei tų, kuriuose įvyksta suvedimas (vidurkis apytiksliai $n = 0,093$). Kitaip tariant, sanklotos būdu formuojami dariniai iš fonetiškai kiek panašesnių dėmenų, tačiau šis skaičius nėra ženklus, nes sutampančių grafemų diapazonas vyrauja tarp 1 ir 4 (žr. 2 lentelę).

Tačiau kiekvieną iš pradinių žodžių palyginus su leksiniu kontaminantu (žr. 2 ir 3 diagramas) – galutiniu darybos rezultatu – paaiškėjo, kad absoliuti dauguma antrųjų dėmenų yra panašūs į darinius (vidurkis $n = 0,632$). Remiantis skale, 19 % kontaminantų buvo įvertinti kaip itin panašūs į antruosius pradinius žodžius, 26 % – labai aukšto panašumo, 20 % – aukšto (žr. 3 diagramą). Svarbu paminėti, kad žodžių panašumo tyrimas Daiso koeficientu turi trūkumų, nes nustatomas grafinis panašumas – t. y. kalbos vartotojui panašios skardžiųjų ir dusliųjų priebalsių, ilgųjų ir trumpųjų balsių poros nefiksuojamos kaip panašios, nes žymimos skirtingais ženklais. Taigi, nors žodžių pora fonetiškai panaši, Daiso koeficientas gali būti žemas.

2 diagrama. Kontaminanto ir PŽ1 Daiso koeficientas

3 diagrama. Kontaminanto ir PŽ2 Daiso koeficientas koeficientas

5. Fonetiniai dėsningumai

5.1. Kirčiavimo paradigma

Kaip matyti iš pateiktų duomenų, darinio formą lemia siekis galutiniu rezultatu atspindėti žodį prototipą, kuriuo dažniausiai tampa antrasis dėmuo (Hamans 2021, 106; Navickaitė, Nemickienė 2023, 379). Kyla klausimas, kodėl antrasis dėmuo laikomas prototipu. Kai kurių užsienio mokslininkų teigimu, tai lemia antrojo žodžio ilgis – dažniausiai antrasis dėmuo būna ilgesnis. Tačiau šį reiškinį būtų galima aiškinti ir semantiškai, pasitelkiant dūriniams taikomą klasifikacijos sistemą. Dūriniai skirstomi į determinatyvinius (vienas sandas apibūdina kitą – *júodalksnis*) ir kopuliatyvinius (dėmenys siejami paprasto sujungimo santykio) (LKE 1999, 171). Determinatyviniuose dūriniuose apibūdinamasis dėmuo eina antras. Panašus santykis veikia ir tarp kontaminantų – pirmasis dėmuo apibūdina,

patikslina, nurodo priklausomybę nuo antrojo (*kiauradiatorius* < *kiauras* + *radiatorius*, *kremlitė* < *Kremlius* + *eglitė*, *lūpskaras* < *lūpa* + *auskaras*).

Panašumą į antrąjį dėmenį įrodo ir keletas kitų aspektų, pavyzdžiui, darinio bei antrojo dėmens skiemenų skaičius. Darinio ir antrojo dėmens skiemenų skaičius sutapo 165 atvejais (61,1 %), 57 atvejais viršijo vienu skiemenimi (21,1 %). Taip pat pastebėta, kad darinys dažniausiai kirčiuojamas pagal antrojo dėmens paradigmą (Baliaeva 2019, 8; Balt-El 2006, 67; Navickaitė, Nemickienė 2023, 381).

Miaujiena (1 kirč.) < *miau* + *naujiena* (1 kirč.)
Meroreñdumas (1 kirč.) < *meras(-o)* + *refereñdumas* (1 kirč.)
Vilnėcija (1 kirč.) < *Vilnius* + *Venėcija* (1 kirč.)
Cūgelis (1 kirč.) < *cukinija* + *kūgelis* (1 kirč.)

Tam, pasak lingvistų Sabine Arnd-Lappe ir Ingo Plag'o (2013), paaiškinti galimas vienas iš dviejų variantų: kirčio vietą ir paradigmą lemia antrasis žodis arba kirčio vieta ir paradigma priklauso nuo ilgesniojo žodžio, kuriuo dažniausiai kontaminantuose tampa antrasis (Bat-El 2006, 67). Kitaip tariant, tenka išsiaiškinti, kas – pradinio žodžio ilgis ar pozicija – lemia kirčiavimo paradigmą. Mokslininkų atliktas tyrimas nurodo ir šiame darbe atlikta analizė patvirtina, kad kirčiavimo paradigmą lemia ne žodžio ilgis, o jo pozicija, nes iš 257 tiriamuoju laikotarpiu užfiksuotų savos kilmės kontaminantų 29-ių pirmasis dėmuo, priešingai nei būdinga tokio tipo dariniams, buvo ilgesnis už antrąjį. Nepaisant to, absoliuti dauguma (išskyrus du atvejus: *referendūmas* < *referendumas* + *dūmas*, *ekskrem-lentas* < *ekskrementai* + *Kremlius*) darinių kirčiuota pagal antrojo – trumpesniojo žodžio paradigmą (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Kirčiavimo paradigma pagal dėmenį

Kontaminacinis darinys	Pradinis žodis 1	Pradinis žodis 2	Iš PŽ 2 perimta kirčiavimo paradigma
Akvarėzija	Akvarėlė	Poėzija	Taip
Archigrimas, -ė	Architektūrą	Piligrimas	Taip
Atostogėnas	Atostogos	Gėnas	Taip
Autostogos	Automobilis	Atostogos	Taip
Begemótina	Begemótas	Mótina	Taip
Cinamondėlė	Cinamónas	Bandėlė	Taip
Coliūgas	Cukinija	Moliūgas	Taip
Cūgelis	Cukinija	Kūgelis	Taip
Degtukėtė	Degtūkas	Etikėtė	Taip
Diskriminācis	Diskriminācija	Nācis	Taip
Ekskremlėntai	Ekskremlėntai	Kremlius	Ne
Elektrūkas	Elektrōninis	Atvirūkas	Taip
Festūvės	Festivālis	Vestūvės	Taip

Kontaminacinis darinys	Pradinis žodis 1	Pradinis žodis 2	Iš PŽ 2 perimta kirčiavimo paradigma
Fotelóva	Fòtelis	Lóva	Taip
Genocízas	Genocidas	Cíza	Ne
Prezimeñtas	Prezideñtas	Meñtas	Taip
Referenđumas	Referenđumas	Dūmas	Ne
Konservátnikas	Konservátorius	Vátnikas	Taip

5.2. Dėsningumai skiemens ribose

Iš pateikto pavyzdžio matyti, kad kontaminantų formavimuisi didelės įtakos turi semantika ir darinio atpažįstamumas. Skambesio, žodžio atpažinimo ir kontaminantų formavimosi sąsają atskleidžia dar keletas fonetinių aspektų. Didžioji dalis (66,96 %) kontaminantus sudarančių skiemenų, kaip ir būdinga lietuvių kalbos fonotaktinei sistemai, yra atvirieji pridengtieji (Kazlauskienė 2022, 40; Navickaitė, Nemickienė 2023, 374).

5 lentelė. Kontaminantų skiemenų tipai

Tipas	Atvejų skaičius	%
CV	528	51
CVC	264	25
CVv	39	4
CCV	33	3
VC	17	1,64
V	17	1,64

Pastebėta, kad antrojo pradinio žodžio bei kontaminanto skiemenų struktūra identiškai sutampa tik 15 % atvejų (*pi-ce-li-nas* – *ce-pe-li-nas* (CV-CV-CV-CVC), *put-lai-žia-vi-mas* – *pad-lai-žia-vi-mas* (CVC-CVv-CV-CV-CVC), tačiau veikia kompensacinis mechanizmas – pridedama pašalinta skiemens dalis: pašalinus pratarą, rimą, kurį sudaro branduolys ir ištara, jis ir pridedamas (*krapestas* < *kra-p(as)* + (*p*)*es-tas*⁴ – pridedamas rimas (branduolys ir ištara), *morkiša* < *mor-k(a)* + (*la-š*)*i-ša* – pridedamas branduolys; *orkupantas* < *or-k(as)* + (*o-k*)*u-pan-tas* – pridedamas branduolys). Pastebėta, kad nors skiemens struktūra nesutampa, absoliučia dauguma atvejų sutampa pridėtas pašalinto skiemens arba skiemenų uždarymas arba atvirumas (*Kepenįs* – *skiepenįs*, *šeimūnas* – *šeimūnas*, *planšetė* – *telšetė*, *kiaušinienė* – *tofinienė*) (Hamans 2021, 114). Jei buvo pašalinti du skiemenys, pirmojo pridėto atvirumas arba uždarymas gali nesutapti, tačiau sutampa antrojo (*šakutė* – *šaukštutė*). Taip, tikėtina, yra todėl, kad branduolys su ištara formuoja rimą, o šis gerokai prisideda prie žodžio skambesio ir atpažinimo. Tokiu būdu išlaikomas panašumas į žodį prototipą.

⁴ Čia ir toliau skliausteliuose nurodomas pašalintas skiemu ar skiemens dalis.

5.3. Lūžio taško dėsningumai

Kitas svarbus kontaminantų formavimosi aspektas – lūžio taškas – riba, ties kuria, nepaisant morfemų ribų, vieną pradinį žodį pakeičia kitas. Dalies Lietuvos (Navickaitė, Nemickienė 2023, 375) ir užsienio mokslininkų teigimu, lūžio taškas įvyksta fonetiškai ir fonologiškai reikšmingose vietose (Kelly 1998, 586; Mattiello 2013, 134). Tačiau ne visada pavyksta tiksliai nustatyti kontaminanto lūžio taško poziciją. Daugiausia klausimų kyla tiriant sanklotos būdu susiformavusius kontaminantus. Pavyzdžiui, kontaminanto *pusbrolakis* atveju galimos kelios interpretacijos: 1) *pusbrolakis* < *pus-bro-l(is)* + (*vil-ko*)-*la-kis* – pirmasis žodis lūžta prataro–branduolio riboje, antrasis – skiemens ribose arba 2) *pusbrolakis* < *pus-bro-(lis)* + (*vil-ko*)-*la-kis* – abu žodžiai lūžta skiemens ribose. Taigi, antrojo dėmens lūžio taškas priklauso nuo interpretacijos, todėl skirtingų tyrėjų duomenys šiuo aspektu gali skirtis.

Duomenų analizė atskleidė, kad pirmasis pradinis žodis lūžį dažniausiai patiria ties prataro–branduolio riba (65,37 %), antrasis – ties skiemens riba (68,87 %) (žr. 6 lentelę). Galima pastebėti, kad, lyginant su kitomis galimomis pozicijomis, minėtos yra gerokai dažnesnės, tad tokią lūžio taško distribuciją galima laikyti reikšminga (žr. 6 lentelę). Lūžio taškas beveik niekada nepasirodo branduolio–ištaro riboje. Manytina, kad tai svarbus požymis, nes branduolys ir ištara formuoja rimą, reikšmingą žodžio atpažįstamumui.

6 lentelė. Lūžio taškas pagal skiemens ribas

Lūžio vieta 1 žodyje			Lūžio vieta 2 žodyje		
Prataras-branduolys	Skiemens riba	Branduolys-ištara	Prataras-branduolys	Skiemens riba	Branduolys-ištara
Atvejų skaičius			Atvejų skaičius		
168	68	21	76	177	4
%					
65,37	26,46	8,17	29,57	68,87	1,56

Siekiant išsiaiškinti, kas lemia lūžio tašką kontaminantą sudarančiuose pradinuose žodžiuose, mėginta apskaičiuoti darinyje išlikusią procentinę pradinų žodžių dalį, palyginti suvedimo ir sanklotos būdu suformuotus kontaminantus bei nustatyti lūžio tašką lemiančią priežastį. Straipsnio autorės manyta, kad sanklotos būdu formuojamuose kontaminantuose lūžio tašką lemia sutampančios grafemos ir siekta ištirti suvedimo būdu suformuotų kontaminantų lūžio tašką lemiančią priežastį. Tyrimo metu pastebėta, kad lūžio taškas įvyksta sąlyginai panašiose vietose: vidutiniškai išsaugoma 67,7–77 % pradinio žodžio, o lūžio taško riba suvedimo ir sanklotos atveju beveik nesiskiria (žr. 7 lentelę). Sanklotos atveju išsaugoma vidutiniškai 73,087 % pirmojo (SD = 17,923) ir 77,022 % antrojo pradinio žodžio (SD = 17,177), suvedimo atveju – 72,01 % (SD = 19,198) pirmojo 67,669 % (SD = 14,547) antrojo pradinio žodžio. Didesnį sanklotos atveju išsaugomą abiejų dėmenų skaičių galima paaiškinti sutampančiomis grafemomis. Didesnis standartinis nuokrypis pirmojo suvedimo būdu suformuoto dėmens atveju suponuoja didesnę išsaugoto dėmens

variaciją, tačiau tai suprantama, nes kontaminantams svarbiau išsaugoti daugiau antrojo dėmens, suvedimo atveju lūžis neprivalo būti ties sutampančiomis grafemomis, todėl pirmasis dėmuo gali reikšmingai trumpėti.

7 lentelė. Išsaugota dėmenų dalis

	Sanklota %		Suvedimas %	
	PŽ1	PŽ2	PŽ1	PŽ2
Min	22,222	37,5	11,111	36,364
Max	100,0	100,0	100,0	100,0
Mean	73,087	77,023	72,010	67,669
SD	17,923	17,177	19,198	14,547

Vadinasi, sutampančios grafemos nėra esminė lūžio tašką lemianti priežastis (juolab kad dauguma sanklotos atvejų sutampa viena grafema, o tai laikytina veikiau atsitiktinumu nei sąmoningu sprendimu).

Remiantis Sabine Arnd–Lappe ir Ingo Plag'o prielaidomis (2013, 542), nuspręsta patikrinti, kokios įtakos lūžio taškui turi pradinio žodžių kirčio vieta. Atlikus tyrimą, paaiškėjo, kad dauguma kontaminantų lūžta ties kirčiuotu antrojo pradinio žodžio skiemenimi – t. y. iš pirmojo dėmens išsaugoma tiek, kad būtų galima kompensuoti prarastą struktūrą (*balde-lės* < *bal-(dai) + (ban)-de-lės*, *batakovė* < *ba-ta(s) + (ran)-ko-vė*, *festuvės* < *fes-(ti-va-lis) + (ves)-tu-vės*, *mur-(ma-nas)* < *mur-mė-ti + (gur)-ma-nas*). Jei kirčiuotas antras antrojo dėmens skienuo, iš pirmojo, siekiant išsaugoti kuo didesnę abiejų dėmenų atpažįstamumą, gali būti pridėti keli skiemenys. Jei kirčiuotas antrojo žodžio skienuo yra pirmasis, todėl pašalinamas, kirčiuota pozicija išlieka, tačiau yra pakeičiama pirmojo pradinio žodžio skiemenimi. Pavyzdžiui, *dvirlentė* < *dviratis + riedlentė*, *bambskaras* < *bamba + auskaras*, *baslikas* < *baslys + paslikas*. Tai dar kartą patvirtina, kad kontaminantų formavimosi motyvacija yra siekis galutiniu rezultatu atspindėti žodį prototipą, o tai atlikti padeda prozodija.

6. TRACE modelio taikymas

Nors lietuvių kalbotyroje daryba suvokiama morfologiškai, akivaizdu, kad kontaminantai formuojami nemorfemiškai. Nepaisant to, kontaminantų formavimasis nėra nemotyvuotas. Jų susidarymą lemia fonetiniai dėsningumai, priklausantys nuo siekio atspindėti žodį prototipą.

Urbutis (2009, 72–73) išskiria tris darybos motyvacijos rūšis: morfolginę (motyvacija atskleidžiama darinio santykiu su pamatiniu žodžiu), fonetinę (žodžio reikšmę leidžia suvokti jo fonetiniai elementai, tokiems atvejams priskiriamos onomatopėjos), semantinę (egzistuojančiam žodžiui priskiriama nauja reikšmė). Kontaminantų darybos motyvacijai paaiškinti netaikytina nė viena iš anksčiau minėtų darybos motyvacijos rūšių. Aptarus fonetinius kontaminantų darybos dėsningumus, iš antrojo dėmens perimtą kirčiavimo

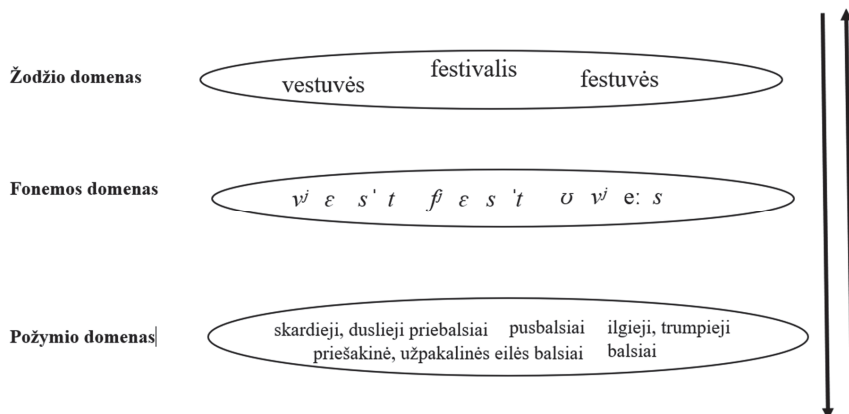
paradigmą, sutampantį arba panašų kontaminanto ir žodžio prototipo skiemenų skaičių, PŽ2 atitinkančią kontaminanto kirčiavimo paradigmą, lūžio taško dėsningumus, galima daryti prielaidą, kad kontaminantų darybos motyvacija yra psicholingvistinė, susijusi su kalbos atpažinimu (angl. *spoken-word recognition*) – t. y. siekiu galutiniu rezultatu atspindėti žodį prototipą (antrąjį kontaminanto dėmenį). Taigi, siekiant išsiaiškinti kontaminantų formavimosi dėsningumus, atpažįstamumą ir vartojimo polinkius, neužtenka į darybos sistemą ir joje vykstančius procesus žvelgti vien formaliai. Kontaminantai remiasi ne morfologiniais, o fonetiniais, psicholingvistinių veiksmų (žodžio atpažinimo) lemiamais dėsningumais.

Tokį kontaminantų formavimosi būdą būtų galima paaiškinti XX a. 8–ajame dešimtmetyje susiformavusiu sakytinės kalbos percepciją paaiškinančiu TRACE kognityviniu modeliu (McClelland, Elman 1986). Modelio esmė – tiesioginė aktyvi sąsaja tarp trijų domenų: 1) požymio domeno (angl. *feature domain*), kurį sudaro mažiausi garsiniai vienetai, 2) fonemų domeno (angl. *phoneme domain*), kurį sudaro žodžius vieną nuo kito skiriančios fonemos, 3) žodžių domenas (angl. *word domain*), sudarytas iš žodžių, tiesiogiai susijusių su jį suformavusiomis fonemomis (1986, 8).

Modelis paremtas tarpdomeninės aktyvacijos principu. Kitaip tariant, elementai sluoksniuose (pavyzdžiui, fonemos tarpusavyje) ir tarp sluoksnių (pavyzdžiui, fonemos, veikdamos iš jų suformuotus žodžius) gali aktyvuoti antrųjų dėmenų reikšmes, saugomas mentaliniame leksikone (Weber, Scharenborg 2012, 391). Įmanomos abi aktyvacijos kryptys: nuo garso iki žodžio, kai garsas aktyvuoja fonemą, ši – fonemų tvarką atitinkantį žodį, ir nuo žodžio iki garso, kai žodžio atpažinimas aktyvuoja trūkstamas fonemas.

Taigi, iš apačios į viršų modelis veikia tokiu principu: pirmiausia žodžio akustinė įvestis patenka į požymių (angl. *feature*) sluoksnį ir ten yra apdorojama. Tuomet akustinė informacija perduodama fonemų sluoksniui, kuriame fonema konkuruoja su kitomis fonemomis. Kai fonema atpažįstama, jos informacija perduodama leksemų sluoksniui, kuriame panašaus skambesio žodžiai varžosi dėl atpažinimo. Priešinga kryptimi (iš viršaus į apačią) modelis veikia tuo atveju, jei tiksliai neidentifikuojamos kelios fonemos. Tokiu atveju veikia kompensacinis mechanizmas – pagal tikėtiną žodį nustatomos labiausiai tikėtinos fonemos (Koster, Hendriks 2018, 6). Pavyzdžiui, tariant kontaminantą *festuvės* < *festivalis* + *vestuvės* (/fɛs'tɒvʲe:s/ < /fɛs'tʲi'va:lʲis/ + /vʲɛs'tɒvʲe:s/), fonemų seka /ɛs'tɒvʲe:s/ sutampa su didele fonetine žodžio *vestuvės* dalimi. Pagal TRACE modelį šis segmentas aktyvuoja mentaliniame leksikone saugomą žodžio *vestuvės* reprezentaciją, kuri padeda vartotojui suprasti naują žodžio reikšmę. Modelyje numatyta, kad aktyvacija veikia dviem kryptimis: nuo girdimų garsų iki žodžio ir nuo tikėtino žodžio iki garsų. Kadangi kontaminantas iš dalies atitinka PŽ2 prozodinius ir fonetinius bruožus, TRACE mechanizmas sustiprina žodžio prototipo (PŽ2) aktyvumą. Šią dinamiką vaizduoja 1 iliustracija, kurioje matyti, kaip kontaminantas *festuvės* fonemomis /ɛs'tɒvʲe:s/ aktyvuoja požymių sluoksnyje esančias akustines charakteristikas, fonemas, o iš jų – žodžių sluoksnyje esančias leksemas *festivalis* ir *vestuvės*. Kadangi leksema *vestuvės* geriau atitinka paskutinių fonemų seką, būtent šis žodis lemia kontaminanto atpažinimą, reikšmės priskyrimą. Ši teorija pagrindžia

prielaidą, kad prozodiniai ir fonetiniai elementai dėl panašumo į antrąjį dėmenį leksiniuose kontaminantuose aktyvuoja žodžio prototipo reikšmę mentaliniame leksikone. Tokiu būdu fonetinis ir prozodinis panašumas į žodį prototipą padeda formuoti žodžiui prototipui artimą leksinio kontaminanto reikšmę.

1 iliustracija. Kontaminanto *festuvės* percepcija pagal TRACE modelį

Egzistuoja ir kitų kalbos atpažinimo modelių, pavyzdžiui, Kohortos (angl. *Cohort*) modelis, pagal kurį žodžio suvokimas vyksta nuosekliai aktyvuojant fonemas: kiekviena fonema susiaurina galimų žodžių sąrašą (Weber, Odette 2012, 389). Pavyzdžiui, išgirdus fonemas /kə/ aktyvuojami žodžiai *katė*, *kas*, *kaltas* ir t. t. Daugėjant fonemų, mažėja variantų, kol, atkritus visiems galimiems, atrenkamas teisingas. Kohortos modelis kalbos atpažinimą pateikia kaip linijinį procesą, o tai reiškia, kad, esant fonemų nesutapimui, nutrūksta atpažinimo procesas. Priešingai nei Kohortos, TRACE modelis, veikdamas dviem kryptimis, į atpažinimo mechanizmą inkorporuoja žodžio skambesį, panašumą. Taigi, TRACE modelis, priešingai nei, pavyzdžiui, Kohortos modelis, leidžia keliems žodžiams būti aktyviems vienu metu, o tai itin svarbu kontaminantams, nes jie yra sudaryti iš dviejų dėmenų. Tokiu būdu kontaminantų formavimasis galima aiškinti kaip psicholingvistinį procesą, kurio pagrindas – vartotojo gebėjimas atpažinti garsines struktūras ir susieti jas su prototipiniais žodžiais mentaliniame leksikone.

Išvados

Priešingai nei teigta anksčiau, kontaminantų formavimasis nėra nenusipėjamas. Nors kontaminantai nėra sistemiškai morfeminiu požiūriu, jų formavimasis lemia fonetiniai dėsningumai, atsiskleidžiantys siekiu galutiniu rezultatu atspindėti žodį prototipą: jo skiemenų skaičių, skiemenų struktūrą, kirčiavimo paradigmą. Itin reikšminga tai, kad kontaminanto dėmenų lūžio vieta yra nuspėjama – pirmasis dėmuo lūžta prieš kirčiuotą antrojo dėmens skiemenį. Jei kirčiuotas pirmasis antrojo dėmens skienuo, siekiant išsaugoti

panašumą, jis pakeičiamas dalimi iš pirmojo dėmens, tačiau išsaugo antrajam dėmeniui būdingą kirčio vietą.

Kontaminantų formavimasis atskleidžia fonetikos sąsają su žodžių daryba. Fonetiniai dėsningumai ne tik nustato leistinas morfemų kombinacijas, bet ir daro įtakos kognityviniams procesams: žodžių suvokimui, atpažinimui ir tokiu būdu nulemia jų formą.

Kyla klausimas, ar aprašytą procesą galima vadinti daryba. Daryba – sisteminis reiškinys, turintis galimą tiksliai numatyti rezultatą. Kontaminantų formavimąsi lemia fonetiniai dėsningumai, o rezultatas (kontaminantas) veikiau nuspėjamas nei griežtai apibrėžtas (kaip tradicinės žodžių darybos atveju), todėl kontaminantų atsiradimą iki tikslesnio darybos dėsningumų aprašymo derėtų vadinti formavimusi, o ne daryba.

TRACE modelio taikymas padeda paaiškinti kontaminantų darybos motyvą, formavimosi ir atpažinimo procesą, o tai reikšminga, siekiant suvokti kontaminantų paskirtį kalboje ir integruoti į bendrą darybos sistemą.

Tolesniuose tyrimuose būtų aktualu formalųjį kontaminantų darybos (formavimosi) aprašą išmėginti empiriniu tyrimu – ištirti, ar idealų darybos aprašą atitinkantys kontaminantai kalbos vartotojų yra atpažįstami geriau nei tie, kurie suformuoti nesilaikant kontaminantams būdingų darybos dėsnių.

Šaltiniai

Lietuvių kalbos naujažodžių duomenynas. Prieiga internetu: <https://ekalba.lt/naujazodziai/naujienos>

Literatūra

- Aleksaitė, Agnė, Rita Urnėžiūtė. 2020. Pandemžodžiai Lietuvoje ir svetur. *Gimtoji kalba*, 25–32.
- Aleksaitė, Agnė. 2021. Lexical blends in the Lithuanian language: the case of the Database of Lithuanian Neologisms. *Buletin Stiintific. Seria A, Fascicula Filologie*, 10–25.
- Aleksaitė, Agnė. 2022. *Lietuvių kalbos naujažodžių daryba (2011–2019 m. Naujažodžių duomenyno pagrindu)*. Daktaro disertacija. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Arndt-Lappe, Sabine, Ingo Plag. 2013. The role of prosodic structure in the formation of English blends. *English Language and Linguistics* 17, <https://doi.org/10.1017/S1360674313000154>.
- Bat-El, Outi. 2006. Blend. In *Encyclopedia of Language & Linguistics*. Keith Brown, ed.-in-chief. Second edition, 66–70.
- Beliaeva, Natalia. 2013. Cross-disciplinary perspectives on lexical blending (Trends in Linguistics: Studies and Monographs). *Journal of Linguistics* 49, 507–512. <https://doi.org/10.1017/S002222671300011X>.
- Beliaeva, Natalia. 2014. A study of English blends: From structure to meaning and back again. *Word Structure* 7, 29–54. <https://doi.org/10.3366/word.2014.0055>.
- Beliaeva, Natalia. 2014. Unpacking contemporary English blends: Morphological structure, meaning, processing. *Journal of Linguistics* 50, 110–134.
- Beliaeva, Natalia. 2019a. Blending creativity and productivity: on the issue of delimiting the boundaries of blends as a type of word formation. *Lexis: Journal in English Lexicology* 14. <https://doi.org/10.4000/lexis.4004>.
- Beliaeva, Natalia. 2019b. Blending in Morphology. *Oxford Research Encyclopedia of Linguistics*. Mark Aronoff, ed.-in-chief. <https://doi.org/10.1093/obo/9780199772810-0298>.
- Fandrych, Ingrid. 2008. Submorphemic elements in the formation of acronyms, blends and clippings. *Lexis: Journal in English Lexicology* 2, 103–121. <https://doi.org/10.4000/lexis.713>.

- Gries, Stefan Th. 2006. Cognitive determinants of subtractive word formation: A corpus-based perspective. *Cognitive Linguistics* 17, 535–558. <https://doi.org/10.1515/COG.2006.017>.
- Gries, Stefan Th. 2004. Isn't that Fantabulous? How Similarity Motivates Intentional Morphological Blends in English. *Language, Culture, and Mind*. Michel Achard, Suzanne Kemmer, eds. Chicago: The University of Chicago Press, 415–428.
- Hamans, Camiel. 2021. Blends: an intermediate category at the crossroads of morphology and phonology. *Yearbook of the Poznan Linguistic Meeting* 7, 99–128. <https://doi.org/10.14746/ypm.2021.7.4>.
- Juhász, B. J., R. L. Johnson, J. Brewer. 2017. An Investigation into the Processing of Lexicalized English Blend Words: Evidence from Lexical Decisions and Eye Movements During Reading. *Journal of Psycholinguistic Research* 46, 281–294. <https://doi.org/10.1007/s10936-016-9436-0>.
- Kabašinskaitė, Birutė. 1998. *Lietuvių kalbos liaudies etimologija ir artimi reiškiniai*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Kazlauskienė, Asta. 2022. Lithuanian Syllable: The Hierarchy of Syllable Constituents and Syllable Weight. *Respectus Philologicus* 42, 37–51. <https://doi.org/10.15388/RESPECTUS.2022.42.47.106>.
- Kelly, Michael. 1998. To “brunch” or to “brench”: some aspects of blend structure. *Linguistics* 36(3), 579–590. <https://doi.org/10.1515/ling.1998.36.3.579>.
- Kubozono, Haruo. 1990. Phonological constraints on blending in English as a case for phonology-morphology interface. *Yearbook of Morphology* 3, 1–20.
- Lefilliâtre, Boris. 2019. The cognitive motivation and purposes of playful blending in English. *Corela: Cognition, Representantion, Langage* 17(2), 1–30. <https://doi.org/10.4000/corela.9518>.
- LKE – Morkūnas, Kazys. 1999. *Lietuvių kalbos enciklopedija*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Mattiello, Elisa. 2013. *Extra-grammatical Morphology in English: Abbreviations, Blends, Reduplicatives and Related Phenomena*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9783110295399>.
- McClelland, James L., Jeffrey L. Elman. 1986. The TRACE model of speech perception. *Cognitive Psychology* 18(1), 1–86. [https://doi.org/10.1016/0010-0285\(86\)90015-0](https://doi.org/10.1016/0010-0285(86)90015-0).
- Miliūnaitė, Rūta. 2014. Naujieji kontaminaciniai dariniai lietuvių kalboje. *Acta Linguistica Lithuanica* 71, 246–264.
- Miliūnaitė, Rūta. 2023. Žodžių darymas su atskalomis lietuvių kalboje. *Acta Linguistica Lithuanica* 89, 93–122.
- Muller, T., C. G. Koster, E. C. M. Hendriks. 2018. Een krant beoordelen: wegen of weten? Het effect van het gewicht van de krant en de voorkennis erover op het belang van de krant. *LingUU Journal* 2(2), 73–88.
- Murmulaitytė, Daiva. 2018. Kontaminacija ir lietuvių kalbos naujadarai. *Kalba ir kontekstai* 8(1), 60–70.
- Murmulaitytė, Daiva. 2020. Naujųjų dūrinių analizės ir klasifikacijos galvosūkiai. *Acta Linguistica Lithuanica* 82, 34–51. <https://doi.org/10.35321/all.82>.
- Nemickienė, Žaneta, Edita Navickaitė. 2023. Structural features of Lithuanian blends. *Studia Filologicae Uniwersytetu Jana Kochanowskiego* 36, 369–386. <https://doi.org/10.25951/10972>.
- Smetona, Antanas. 2020. Žodžių darybos ribos. Nauji pamąstymai apie senus dalykus. *Lietuvių kalba* 15, 1–7. <https://doi.org/10.15388/LK.2020.22441>.
- Urbutis, Vincas. 2009. *Žodžių darybos teorija*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Weber, Andrea, Odette Scharenborg. 2012. Models of spoken-word recognition. *WIREs Cognitive Science* 3, 387–401. <https://doi.org/10.1002/wcs.1178>.